

استانداردسازی

دکتر تانیا بیگدلی؛

عضو هیئت علمی مدعو دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران

۱۴۰۲

سرشناسه	: بیگدلی، تانیا، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: _Bigdeli, Tania, 1985
مشخصات نشر	: استانداردسازی/تانیا بیگدلی.
مشخصات ظاهری	: تهران: رصدعلم، ۱۴۰۲.
شابک	: ۲۶۸ ص.: مصور (بخشی رنگی).
وضعیت فهرست نویسی	: 978-622-7912-26-5:۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال
موضوع	: فیا استاندارد و استانداردسازی
	: Standardization استاندارد و استانداردسازی -- ایران Standardization-- Iran
رده بندی کنگره	: T۵۹
رده بندی دیویی	: ۳۸۹/۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۹۵۴۴۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیا

- ✻ عنوان کتاب: استانداردسازی
- ✻ تالیف: دکتر تانیا بیگدلی
- ✻ صفحه آرایی: آزاده یزدانی
- ✻ طراحی جلد: آزاده یزدانی
- ✻ ناشر: رصدعلم
- ✻ نوبت چاپ: اول
- ✻ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- ✻ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۱۲-۲۶-۵
- ✻ ISBN:978-622-7912-26-5
- ✻ قیمت: ۳۰۰,۰۰۰ تومان
- ✻ کلیه حقوق محفوظ است.

پدر و مادر عزیزم

تقدیم این کتاب به شما نازنین هایم

بهانه ای است برای تحسین نگرشان به زندگی و باورهایی مشکلتان

که امروز مرا ساخت

دوستان دارم و تا همیشه پاسکزارتان هستم

فهرست

مقدمه

- فصل اول؛ استاندارد..... ۷
- فصل دوم؛ استاندارد و استانداردسازی و تاثیر آن در کیفیت محصولات..... ۳۱
- فصل سوم؛ انواع استانداردهای جهانی ۴۹
- فصل چهارم؛ کیفیت سنجی داده‌ها ۷۹
- فصل پنجم؛ تضمین کیفیت ۸۷
- فصل ششم؛ بازرسی فنی ۱۰۹
- فصل هفتم؛ الزامات کلی استاندارد سازی..... ۱۲۷
- فصل هشتم؛ واسنجی یا کالیبراسیون ۱۶۳
- فصل نهم؛ تدوین استاندارد..... ۱۶۷
- فصل دهم؛ ارزیابی انطباق ۱۷۵
- فصل یازدهم؛ شرکت‌های بازرسی استاندارد..... ۱۸۱
- فصل دوازدهم؛ اندازه شناسی ۱۸۹
- فصل سیزدهم؛ سازمان تجارت جهانی WTO و ضرورت استاندارد سازی ۲۰۷
- فصل چهاردهم؛ تجارت (صادرات و واردات) و بازرگانی ۲۳۵
- فصل پانزدهم؛ نفتا (NAFTA) و گروه ویژه اقدام مالی (در پولشویی) یا به اختصار (FATF)..... ۲۵۹

استانداردها هم اکنون جز جدایی ناپذیر زندگی و جوامع بشری بوده بطوری که روش‌های علمی را جایگزین شیوه‌های سنتی کرده است. امروزه کیفیت، خواسته و میلی زودگذر و تبلیغاتی نیست زیرا موضوع کیفیت زندگی مطرح است و بی‌توجهی به آن سبب از دست رفتن مشتریان و کاهش درآمد می‌شود.

نامگذاری ۱۴ اکتبر برابر با ۲۲ مهرماه بعنوان روز جهانی استاندارد بیانگر نقش انکارناپذیر استانداردهاست و کشورهای جهان با برگزاری مراسم ویژه‌ای این روز را گرامی می‌دارند تا ضمن ترویج فرهنگ استاندارد، ضرورت آن را در زندگی روزمره آحاد جامعه یادآور شوند و اثر بخشی استانداردها را در عرصه‌های مختلف علمی، اقتصادی و اجتماعی بازگو کنند. استاندارد و استاندارد کردن از پایه‌های علم و فن‌آوری است که در پیشرفت صنعت و اقتصاد نقشی بسزا دارد. استاندارد عبارت است از نظامی مبتنی بر نتایج ثابت علوم، فنون و تجربه‌های بشری که بصورت قواعد، مقررات و نظام‌هایی بمنظور ایجاد هماهنگی و وحدت رویه، افزایش میزان تفاهم، تسهیل ارتباطات، توسعه صنعت، صرفه‌جویی در اقتصاد ملی و حفظ سلامت و ایمنی عمومی به کار می‌رود. بسیاری چنین می‌پندارند که استاندارد فقط برای حفظ منافع مصرف کننده است. البته این نظر درستی است و استاندارد به نیازهای فردی و اقتصادی مصرف کنندگان توجه دارد، ولی استواری نظام صنعت و فن‌آوری نیز از اهداف استاندارد به شمار می‌آید. می‌توان گفت سود حاصل از رعایت استاندارد، برای تولیدکنندگان بیش از مصرف‌کنندگان است. با اجرای قوانین و مقررات استاندارد، هزینه‌های انبارداری و ساخت ابزار و ماشین‌آلات کاهش می‌یابد؛ فرآیند تولید منظم می‌شود؛ آرایش عملکرد کارخانه‌ها بصورت متعادلی تنظیم می‌شود؛ اسناد، نقشه‌ها و طرح‌های مربوط به تولید محصولات براساس نظام دقیق بازاریابی سریع، طبقه‌بندی و بایگانی می‌شود؛ همکاری میان واحدهای گوناگون هر سازمان یا کارخانه برای پیشبرد فرآیند تولید میسر می‌شود؛ تفاهم کارکنان در مسائل فنی تحقق می‌پذیرد و سرانجام با تولید کالای کیفیت‌دار و بسته بندی مطلوب، رضایت مصرف کنندگان نیز جلب می‌شود. به این ترتیب استاندارد، شالوده استواری را برای پیشبرد و توسعه صنعت و اقتصاد فراهم می‌سازد. در جهان صنعتی امروز همه چیز در حال تحول است. در این عرصه استانداردهای جدیدی که به مدیریت کیفیت موسوم است، فقط به نتیجه محصول نهایی بسنده نمی‌کند، بلکه خط تولید را از ابتدا تا انتها زیر نظر می‌گیرد. این مدیریت برنامه‌ریز و هدفمند، پویایی را به بخش‌های سازمانی هدیه می‌دهد. سرمایه‌گذاری در راه بهبود کیفیت کالاهای تولیدی برای پاسخ‌گویی به نیازهای مصرف کنندگان داخلی و راهیابی کالاها به بازارهای جهانی و کاهش واردات، مهم‌ترین اصل در توسعه اقتصادی است. هر کشور در حال توسعه که افزایش و بهبود ظرافت صنعتی را در راس برنامه‌های خود قرار داده باشد، درمی‌یابد که استاندارد کردن شاخص‌های تولید و خدمات و همچنین سنجش و کنترل کیفیت محصولات از جمله نکات اصلی در برنامه‌های توسعه است. تعامل انسان‌ها با هم و زندگی در عصر حاضر بویژه با رشد فن‌آوری، به اندازه‌های پیچیده شده است که اگر برای همه موارد استاندارد معینی تعریف نشود و افراد ملزم به اجرای آن نگردند، زندگی طاقت فرسا می‌شود. بشر در طول عمر خویش با رعایت قوانین و مقررات، نوعی استاندارد را بوجود آورده و در راه رفاه و آسایش خودش به کار گرفته است. از این‌رو، هرچه استانداردسازی توسعه یابد و تعهد به رعایت استانداردها بیشتر شود، از پیشرفت و تعالی جامعه خبر می‌دهد. تعریف استاندارد در همه فعالیت‌های فردی و اجتماعی و التزام به

رعایت آنها در جامعه نه تنها موجب افزایش هزینه در مقیاس ملی نمی‌شود، بلکه از بسیاری از هزینه‌ها و ضایعات و مرگ و میرها جلوگیری می‌کند. در چند دهه اخیر مفهوم کیفیت بیش از پیش تکامل یافته و تمام فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده به نحوی که امروزه بصورت جز جدایی ناپذیر این فعالیت‌ها در آمده است. از یک طرف پیشرفت‌های سریع حاصل در عرصه فناوری امکان ارایه محصولات و خدمات با کیفیتی بسیار مطلوب‌تر از گذشته را فراهم ساخته و از طرف دیگر رشد آگاهی مصرف‌کنندگان و وسیع‌تر شدن امکان انتخاب توسط آنها که نتیجه گسترش رقابت بین تولیدکنندگان و ارایه‌کنندگان خدمات است، سطح تقاضای مشتریان برای محصولات با کیفیت برتر را در مقیاس جهانی بطور جدی ارتقا داده است. امروزه نقش استانداردها، بقدری گسترده شده که بدون رعایت آنها زندگی و حرکت اجتماعی بسرعت متوقف خواهد شد. شبکه‌های حمل و نقل، ارتباطات، اطلاعات، سیستم‌های بانکی و تجارت از کارآیی خواهد افتاد. استانداردها در تار و پود اجتماعی گره خورده و تنیده شده است و مبانی و زیرساخت‌های تولید خوب و باکیفیت، تجارت سالم و شرافتمندانه و مصرف مطمئن را ایجاد می‌کند. توجه به کیفیت زندگی که با ارتقا سطح کیفیت کالا و خدمات در کشور می‌تواند اتفاق بیفتد یک ضرورت است. برای برخورداری از یک زندگی مناسب، بکارگیری استانداردها اجتناب ناپذیر است در وضعیت کنونی که گام‌های توسعه با شتاب برداشته می‌شود و سرمایه‌گذاری‌های وسیعی در امر تولید و اشتغال در حال انجام است، برای پایداری این توسعه بزرگ، استانداردها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌شوند و آخرین موضوع در رابطه با استانداردسازی که بسیار پراهمیت است رفع دغدغه و نگرانی از ایمنی و سلامت مصرف کالا و خدماتی است که همواره مصرف‌کننده و جامعه با آن مواجه است. استانداردها می‌کوشند تا این اطمینان را به جامعه و شهروندان بدهند که آنچه به کار می‌گیرند و یا مصرف می‌کنند سالم است. پیچیده شدن امور زندگی و سرعت تغییر و تحولات ماشینی شدن امور ما را ناگزیر از ایجاد نظم در تمام عرصه‌های صنعتی، اقتصادی، تکنولوژیکی و ارتباطی و استفاده از شیوه‌ها و روش‌های مطمئن مبتنی بر آخرین دستاورد‌های علوم و متون بشری می‌سازد.

در این کتاب سعی بر آن شده تا با نگاهی جامع به استاندارد و روش‌های مدیریت آن سهم کوچکی در بهبود انسجام مسیر فکری تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان محترم ایفا گردد، نویسنده امیدوار است این دستینه همراهی برای نقشه ذهنی افراد در جهت پیشبرد اهداف و تسهیل مسیر باشد

تانیا بیگدلی

زمستان ۱۴۰۲